

Брюксел, 7.11.2017г.
COM(2017) 646 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Две години след Парижкото споразумение — напредък в изпълнението на ангажиментите на ЕС в сферата на климата

(съгласно член 21 от Регламент (ЕО) № 525/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. относно механизъм за мониторинг и докладване на емисиите на парникови газове и за докладване на друга информация, свързана с изменението на климата, на национално равнище и на равнището на Съюза и отмяна на Решение № 280/2004/ЕО)

{SWD(2017) 357 final}

Съдържание

ТОС

Показалец на фигурите

ТОС

1. ОБЩ ПРЕГЛЕД

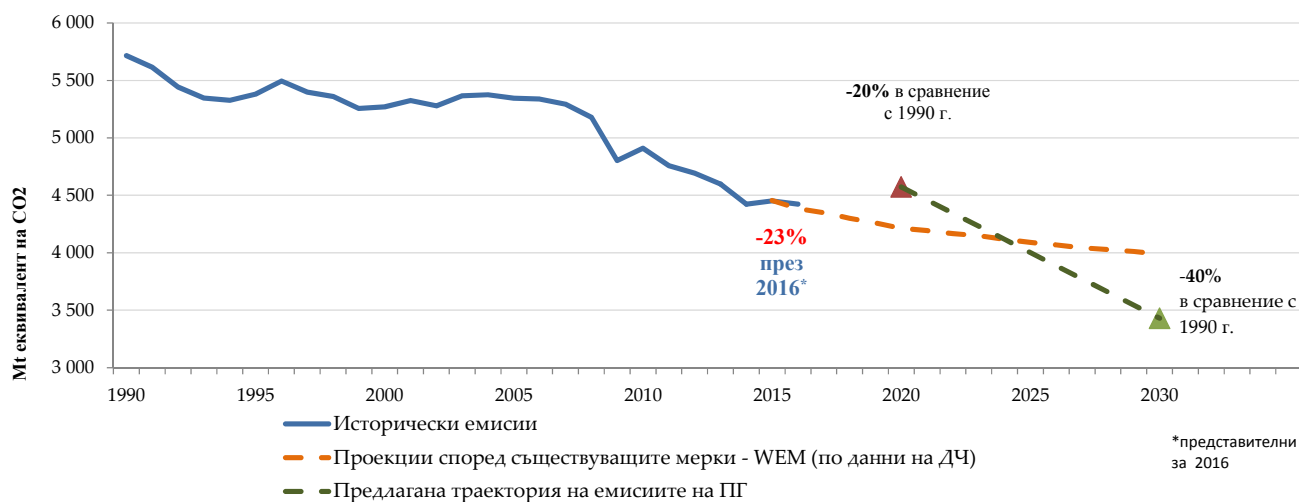
1.1. Напредък по целта за 2030 г. за поне 40-процентно намаление на емисиите

ЕС и неговите държави членки продължават да бъдат трайно ангажирани с Парижкото споразумение и действията в областта на климата — и като научно доказана необходимост, и като икономическа възможност. ЕС и неговите 28 държави членки вече са депозирали своите ратификационни инструменти и ще изпълнят ангажимента си за намаляване на своите вътрешни емисии поне с 40 % в периода между 1990 и 2030 г.

През 2016 г. емисиите на парникови газове в ЕС бяха вече с 23 % по-ниски от равнищата през 1990 г. по неокончателни данни за 2016 г., като се изключи земеползването, промените в земеползването и горското стопанство (ЗПЗГС) и като се включи международното въздухоплаване (вж. фигура 1).

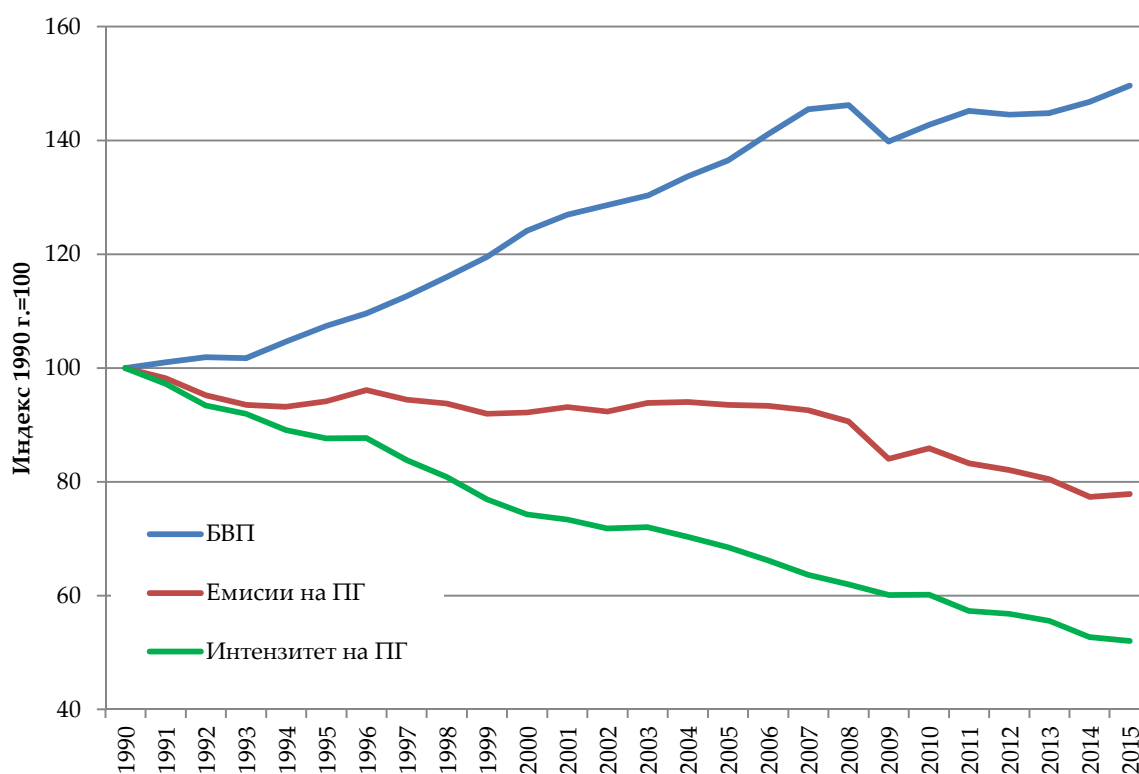
По последни прогнозни данни на държавите членки на база на съществуващите мерки целта от 20 % за 2020 г. ще бъде постигната. Очаква се през 2030 г. емисиите да бъдат с 30 % по-малко в сравнение с 1990 г., ако не бъдат проведени допълнителни политики. Поради това понастоящем ЕС е в процес на договаряне на ново законодателство, с което да се гарантира постигането на целта за намаляване на емисиите с поне 40 % между 1990 и 2030 г. (вж. точка 3).

Фигура 1: Напредък по целите от „Европа 2020“ и целите за 2030 г. (обща емисии на ПГ в ЕС)

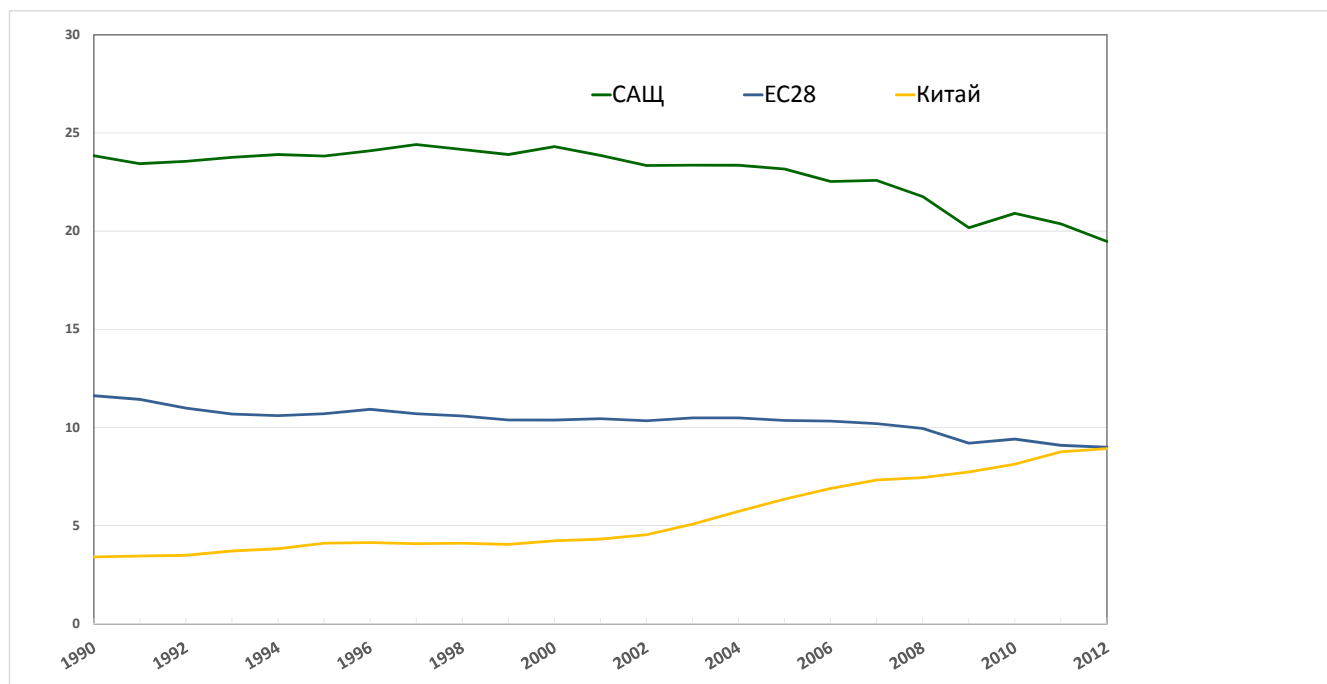
ЕС продължава успешно да постига разделяне на икономическия растеж от изменението на емисиите (вж. фигура 2). Между 1990 и 2016 г. БВП на ЕС нарасна с 53 %, докато общите емисии спаднаха с 23 %. Интензитетът на емисии на парникови газове на икономиката на ЕС, който се определя като отношението на емисиите и БВП, намаля два пъти през този период.

Фигура 2: Промяна в реалния БВП, емисиите на ПГ и интензитета на емисиите на парникови газове в ЕС, 1990—2016 г.

Ex post оценката на политиките в областта на климата показва, че по-ниският интензитет на емисии на икономиката се постига предимно благодарение на иновации. Иновациите включват не само използването на нисковъглеродни технологии като възобновяемата енергия, но и повишаването на производителността, например чрез по-ефективни електроцентрали и автомобили. Въздействието на относителното пренасочване между икономическите сектори, например от промишлеността към услугите, в целия ЕС е било слабо.

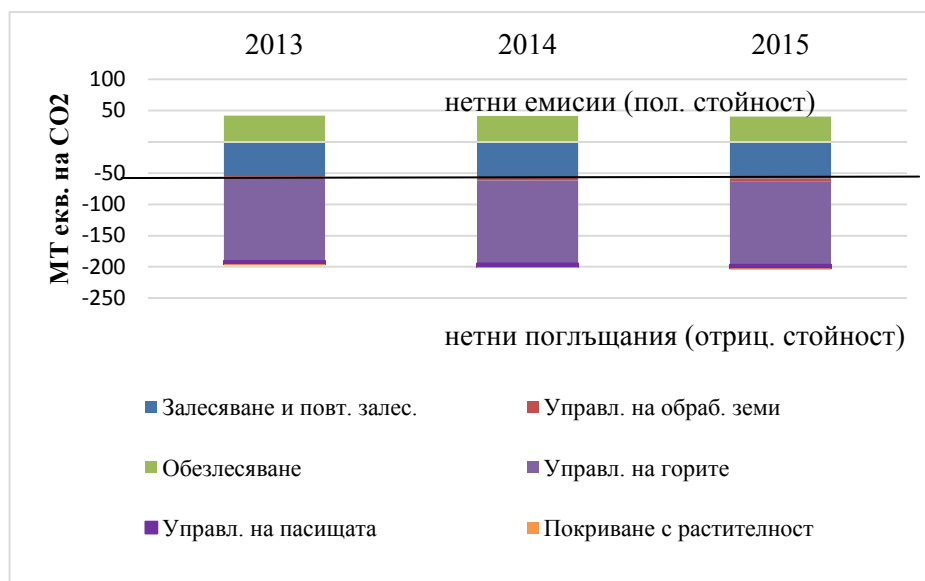
Фигура 3: Развитие на емисиите на глава от населението в най-големите икономики, 1990—2012 г.

Според оценките дялът на ЕС в световните глобални емисии на парникови газове е намалял от 17,3 % през 1990 г. на 9,9 % през 2012 г. Дялът на ЕС в емисиите на CO₂ е спаднал от 19,7 % през 1990 г. на 9,6 % през 2015 г. Сравнението между емисиите на глава от населението на трите основни парникови газа (CO₂, CH₄ и N₂O) в трите най-големи икономики показва, че ЕС и Китай имат значително по-малки емисии на глава от населението от САЩ (вж. фигура 3).

През 2015 г. секторът на ЗПЗГС в ЕС е осигурил въглеродни поглъщатели за 305 Mt еквивалент на CO₂ (включително обработваема земя и пасища). Регистрираният кредит, който представлява разликата между отчетната стойност и референтната база, е нараснал от 115 на 122 Mt еквивалент на CO₂ между 2013 и 2015 г. По-голямата част от този кредит се дължи на управлението на горите за (вж. фигура 4). Поради това за ЕС е твърде вероятно да не стигне до положение на дебит за сектора на ЗПЗГС и да изпълни ангажимента си по Протокола от Киото.

Фигура 4: Отчетени емисии и поглъщания от сектора на ЗПЗГС по дейности, 2013—2015 г.

1.2. Напредък към постигането на целите за 2020 г.

Според най-новите прогнозни данни на държавите членки на база на съществуващите мерки емисиите през 2020 г. се очаква да бъдат с 26 % по-малки по тези през 1990 г. Следователно ЕС напредва по план към постигането на целта за намаляване на вътрешните емисии с 20 % до 2020 г., а следователно и към изпълнението на задълженията си по втория период на ангажименти по Протокола от Киото.

Между 2005 и 2016 г. стационарните емисии, например от електроцентрали или рафинерии, обхванати от схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ на ЕС), са намалели с 26 %. Това е значително повече от намалението от 23 %, заложено като цел за 2020 г. През 2016 г. тези емисии са съставлявали около 40 % от общите емисии на парникови газове в ЕС. Общите емисии в ЕС са спаднали с 0,7 % от 2015 до 2016 г., докато БВП се е увеличил с 1,9 %. Това потвърждава, че е налице разделяне на емисиите от БВП.

По неокончателни данни емисиите на парникови газове от стационарни инсталации, обхванати от СТЕ на ЕС, са спаднали с 2,9 % спрямо 2015 г. Това бележи началото на низходяща тенденция при емисиите от началото на фаза 3 на СТЕ на ЕС. Освен това излишъкът от квоти за емисии, натрупан от 2009 г. насам, е спаднал значително, до около 1,69 млрд. квоти, тъй като бяха търгувани по-малко на брой квоти. Това е най-ниското равнище на излишъка от 2013 г. насам.

Емисиите, които не са обхванати от СТЕ на ЕС, бяха с 11 % по-ниски през 2016 г. спрямо 2005 г., като целта за 10-процентно намаление за 2020 г. е надмината. През 2016 г. обаче те се увеличиха за втора поредна година с 0,9 %. Това се обяснява поне отчасти с по-ниските цени на петрола и по-голямото търсене на отопление поради метеорологичните условия през 2015 и 2016 г. Според Решението за разпределяне на усилията (РРУ) държавите членки трябва да постигнат задължителни годишни цели за емисиите на парникови газове за периода 2013—2020 г. в сектори, които не са обхванати от СТЕ, включително строителство, транспорт, отпадъци и селско стопанство. Малта не е изпълнила целта си по РРУ за нито една от трите години от периода 2013—2015 г. и е използвала механизма за гъвкавост, за да изпълни правните си задължения. Предварителните оценки за 2016 г. показват, че Малта, Белгия, Финландия и Ирландия вероятно няма да успеят да постигнат своите целите извън СТЕ.

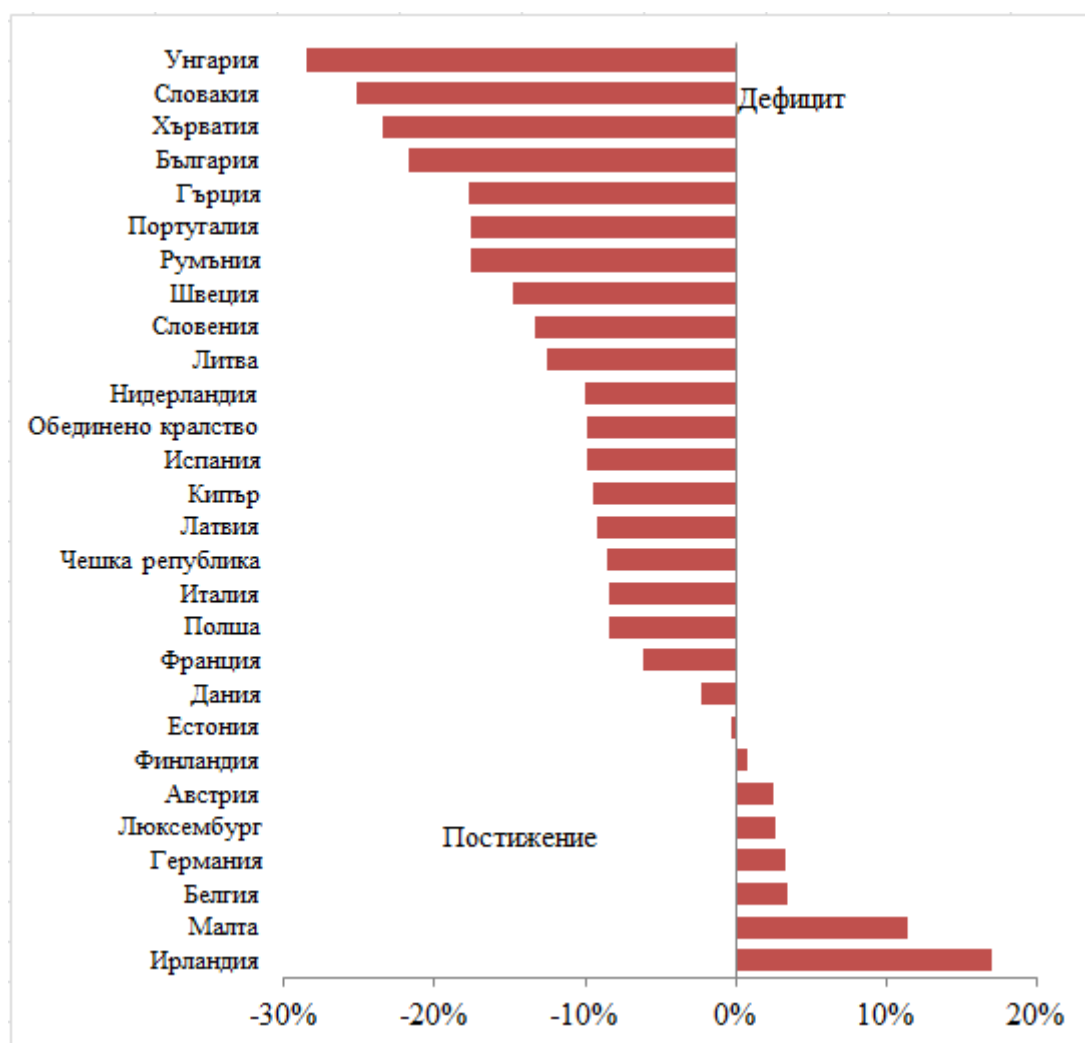
Според националните прогнози на базата на вече изпълняваните политики очаква се повечето държави членки да постигнат целите си за 2020 г. (вж. фигура 5). Само няколко държави членки ще трябва да предприемат допълнителни мерки или да използват възможностите за гъвкавост, като например купуване на квоти за емисии от други държави членки, които имат свръх изпълнение или използват собствени излишъци от първите години на периода.

Някои държави членки се намират в особено положение спрямо 2020 г.

- В Ирландия се очаква емисиите да се увеличат с 6 процентни пункта между 2015 и 2020 г. и така да бъдат над годишното разпределение по РРУ, като се очаква емисиите от транспорта да се увеличат с 12 %. През юни 2017 г. като част от годишния цикъл на ЕС за икономическа координация (т.нар. европейски семестьър) беше изказана препоръката Ирландия да увеличи допълнително инвестициите в обществен транспорт.

- Очаква се емисиите на Малта да продължат да бъдат над годишното разпределение по РРУ. Емисиите на флуоровъглеродороди и емисиите от транспортния сектор са се увеличили.

Фигура 5: Относителна разлика между прогнозираните емисии за 2020 г. извън СТЕ и целите за 2020 г. (като % от емисиите през 2005 г.)

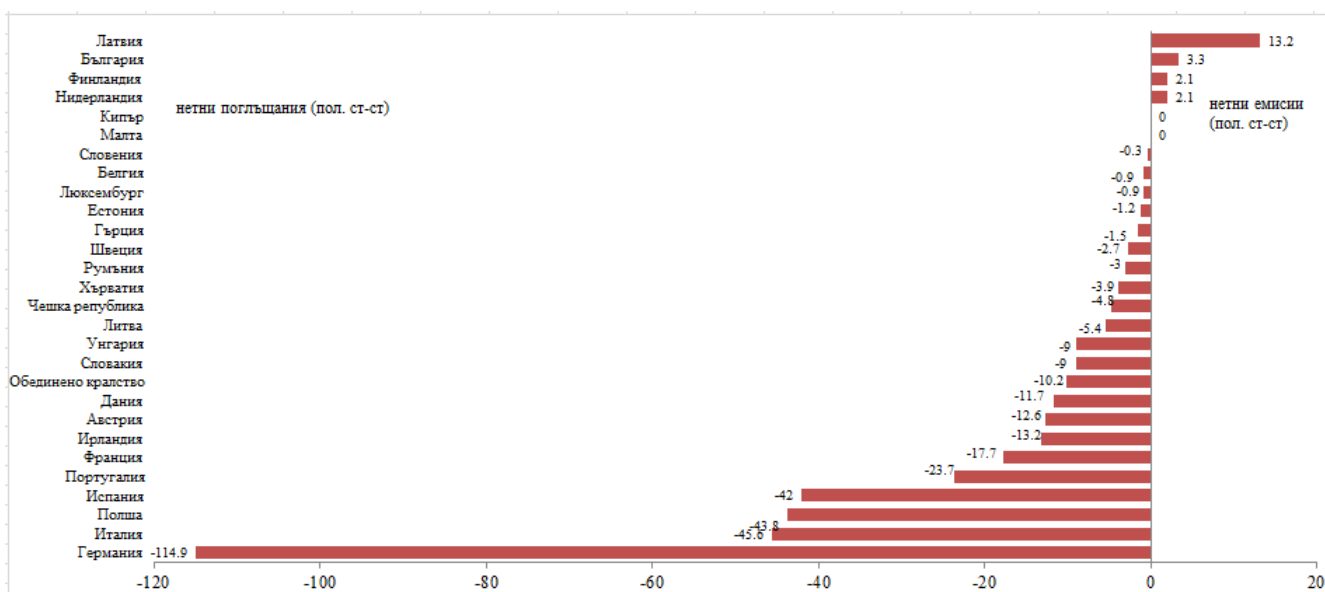

- Очаква се, че постижението на Белгия ще бъде с 3,5 % по-ниско от целта ѝ за 2020 г. Както беше посочено по време на европейския семестър, структурата на публичните разходи трябва да се подобри, за да се даде възможност за инвестиции в инфраструктурата, включително в транспортната. Продължаващото благоприятно третиране на служебните автомобили допринася за замърсяването, претоварването на пътищата и емисиите на парникови газове.
- Според последните национални прогнозни данни се очаква Германия да има постижение, което е с 3,3 % под целта ѝ за 2020 г. Според предварителните данни през 2016 г. емисиите на Германия извън СТЕ са били с малко под целта.
- Очаква се постиженията на Австрия и Люксембург да се отклонят от целта за 2020 г. с по-малко от 3 %.

- Според нейните собствени прогнози Финландия може да се отклони от целта си за емисиите през 2020 г. с по-малко от 1 процентен пункт. За 2016 г. предварителните данни обаче показват, че емисиите на Финландия извън СТЕ са надвишили вече с 3 процентни пункта разпределените ѝ за тази година количества.

Що се отнася до ЗПЗГС, съгласно Протокола от Киото от 2013 до 2015 г. повечето държави членки имат кумулативно отчетено нетно поглъщане. Неокончателна нетна емисия имат само Латвия, България, Финландия и Нидерландия. Трябва да се отбележи, че отчетите за ЗПЗГС ще бъдат кумулирани в течение на периода 2013—2020 г., поради което краен отчетен резултат все още не може да бъде определен и всички резултати са временни. Независимо от това, както беше посочено по-горе, към момента няма значителен риск от неспазване на равнище ЕС.

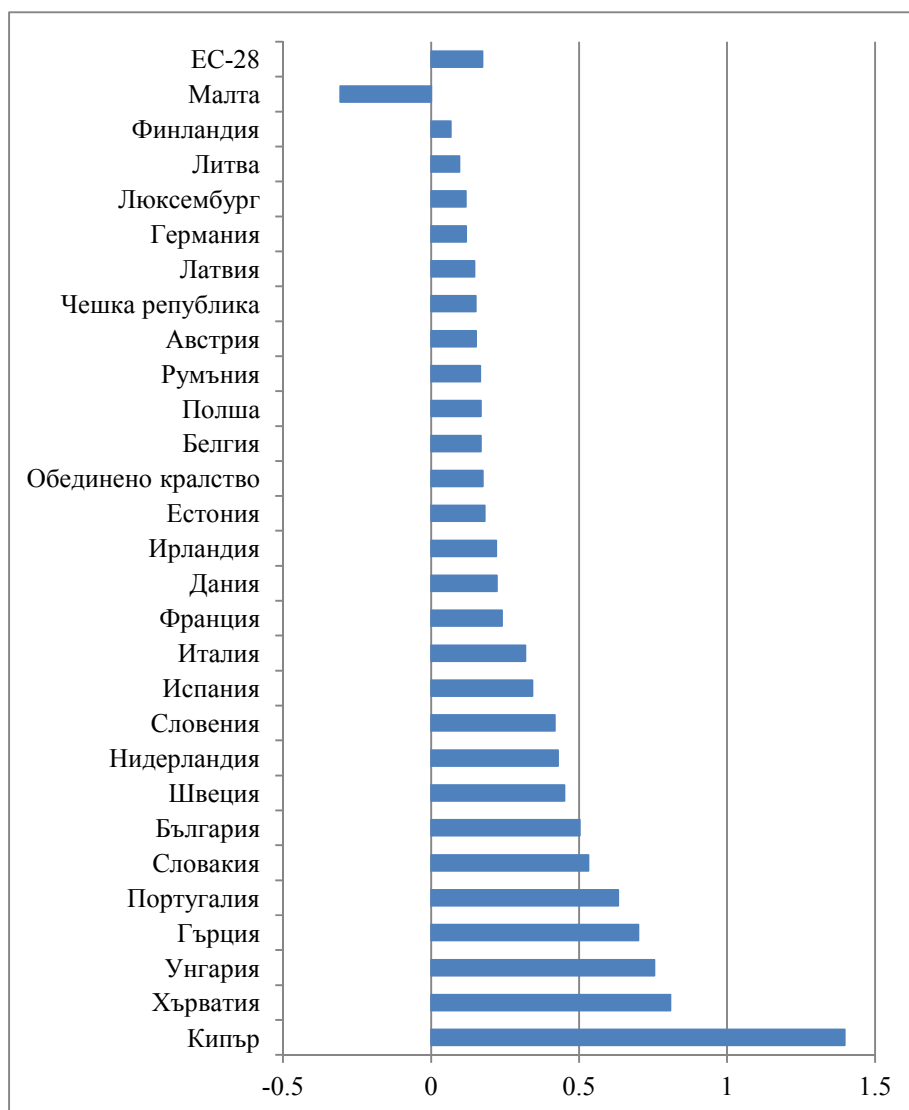
Фигура 6: Неокончателни отчетени кумулативни нетни емисии и поглъщания от ЗПЗГС по държави членки (2013—2015 г.)

1.3. Съответствие от страна на държавите членки с Решението за разпределение на усилията

За периода 2013—2015 г. всички 28 държави членки са изпълнили своите задължения по РПУ. Малта е имала емисии над годишно разпределеното ѝ количество емисии, но е покрила излишъка от емисиите си с купуване на единици от България. Швеция е имала емисии под разпределеното ѝ количество и е анулирала резервните си единици, за да подобри екологосъобразността на системата. Към момента за изпълнение на задълженията по РПУ не са използвани международни кредити по механизма за чисто развитие, нито съвместно изпълнение. Очакваният кумулативен излишък от годишно разпределени количества емисии за всяка една държава членка за трите години между 2013 и 2015 г. е показан на фигура 7.

Фигура 7: Кумулативен излишък на годишно разпределено количество емисии като процент от емисиите за 2005 г. (2013—2015 г.)

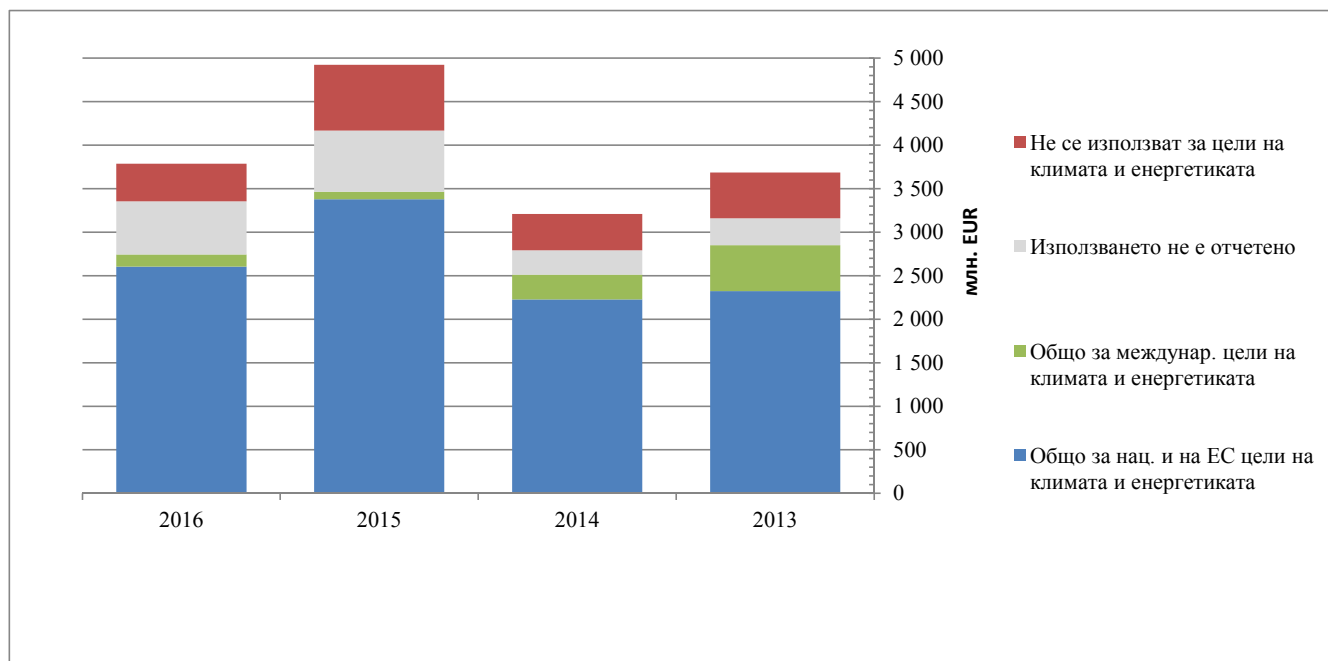

2. ФИНАНСИРАНЕ НА БОРБАТА С ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА

2.1. Приходи от тръжната продажба на квоти по СТЕ на ЕС

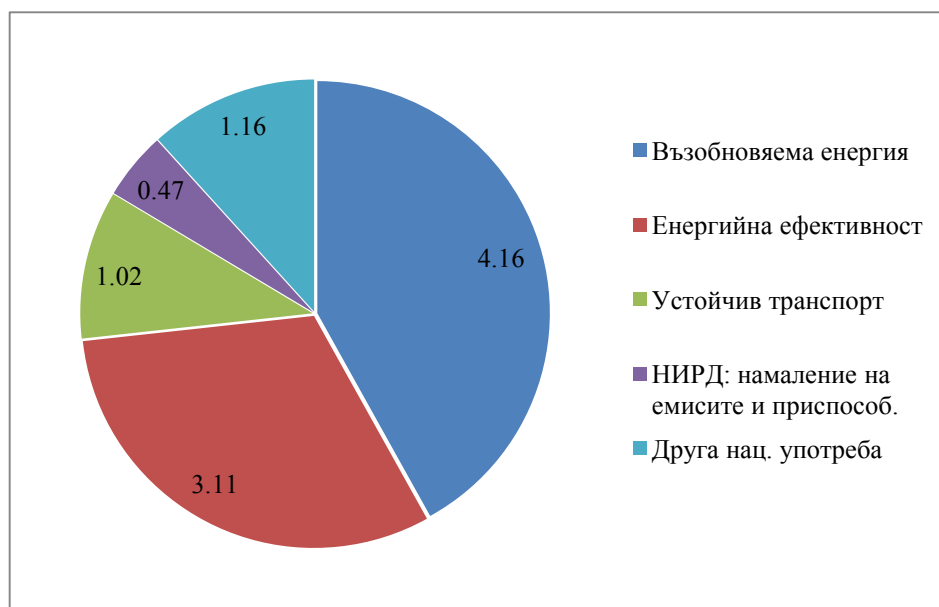
Държавите членки са получили близо 15,8 млрд. евро от тръжната продажба на квоти в периода 2013—2016 г. Приблизително 80 % от приходите са били използвани или е планирано да бъдат използвани за цели във връзка с климата и енергетиката. Държавите членки посочват, че по-голямата част от тези приходи ще се използват в национален мащаб (вж. фигура 8).

Фигура 8: Промяна в използването на приходите от СТЕ, 2013—2016 г. (в милиони евро)

На фигура 9 използването на приходите за цели във връзка с климата и енергетиката в национален мащаб е разбито по категории. Най-голямата категория е енергията от възобновяеми източници, следвана от енергийната ефективност и устойчивия транспорт.

Фигура 9: Използване в национален мащаб на приходите от тържни продажби, 2013—2016 г. (в милиарди евро)

Например в Гърция, Малта, Португалия и Испания най-големият дял от тези приходи се инвестира във възобновяема енергия. За разлика от тях в Чешката република, Франция, Унгария и Словакия най-големият дял от приходите от тържни продажби се инвестира в енергийна ефективност, например в саниране на жилищни блокове. В Кипър 30 % от приходите от тържни продажби се разходват за управление на горите, докато 33 % от приходите в Италия се заделят за приспособяване към изменението на климата.

Програма NER 300

Програмата NER300 е една от най-големите световни програми за финансиране на иновационни нисковъглеродни демонстрационни проекти в областта на енергетиката. Тридесет и девет иновативни демонстрационни проекта в сферата на възобновяемата енергия и улавянето и съхранението на въглероден диоксид от 20 държави — членки на ЕС, получиха финансиране в размер на 2,1 млрд. евро от тръжната продажба на 300 млн. квоти по СТЕ. Четири от проектите вече се изпълняват, а други 16 вече са на етап окончателно инвестиционно решение.

Привлечени са прикл. 2,2 млрд. евро допълнителни частни инвестиции. По този начин общо са набрани 4,3 млрд. евро за проекти, които ще подготвят средата за подкрепа на въвеждането на нови технологии на пазара и ще спомогнат за понижаването на цените им. Тези първи по рода си проекти обаче са рискови — дотук четири инициатори на проекти не успяха да наберат достатъчно финансиране, поради което проектите трябваше да бъдат отменени. В началото на 2017 г. държавите членки взеха решение за повторно инвестиране на неразходваните средства в размер на поне 436 млн. евро в нисковъглеродни проекти чрез два съществуващи финансови инструмента, управлявани от Европейската инвестиционна банка — механизма за енергийни демонстрационни проекти към фонда InnovFin и Механизма за свързване на Европа.

Шведският проект Windpark Bläiken е един от четирите проекта по NER 300, които вече са в ход. По проекта е изграден 225-мегаватов вятърен парк при полярни климатични условия, като турбините са оборудвани с иновативни противообледяващи системи. Програмата NER 300 финансира единствено допълнителните разходи за инсталирането на иновативната система.

2.2. Интегриране на политиките в областта на климата в рамките на бюджета на ЕС

Очаква се между 2014 и 2020 г. дял от поне 20 % от бюджета на ЕС да бъде заделен за разходи, имащи отношение към климата, като стойността му възлиза на прикл. 200 млрд. евро. Процесът на изпълнение е достигнал следните етапи.

- Създадени са пет европейски структурни и инвестиционни фонда (ЕСИФ), по-специално Европейски фонд за регионално развитие, Кохезионен фонд, Европейски социален фонд, Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейски фонд за морско дело и рибарство. Те съставляват повече от 43 % от бюджета на ЕС. Принос за финансиране на политиките в областта на климата имат двадесет и осем споразумения за партньорство и повече от 530 програми в рамките на отделните фондове. Създадена е обща методика за определяне на нивото на подкрепа за постигане на целите, свързани с

изменението на климата. Над 115 млрд. евро ще бъдат използвани за подкрепа на целите за действие в областта на климата, което съответства на около 25 % от общите средства.

Платформите MYRTE и PAGLIA ORBA в Корсика, Франция са съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие. Платформите произвеждат и съхраняват енергия с помощта на водородна верига, състояща се от апаратура за електролиза, която във времето на ниска консумация произвежда водород и кислород от водни молекули. Впоследствие тази енергия се разпределя чрез горивна клетка, произвеждаща електроенергия в часовете на пиково потребление, например вечер, когато слънчевите панели не работят.

- Общата селскостопанска политика (ОСП) обхваща Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), които взети заедно съставляват 39 % от бюджета на ЕС. От 1990 г. насам свързаните със селското стопанство емисии, различни от емисии на CO₂, са намалели с 24 % в ЕС. Помощта, която получава по линия на ОСП съобразеното с климата селско стопанство, също има принос за разделянето на икономическия растеж от увеличението на емисиите. Законодателството в областта на околната среда, като например Директивата за нитратите, също допринесе за намаляването на емисиите.

Съгласно ОСП земеделските производители, получаващи преки плащания, са длъжни да спазват определени селскостопански практики, които имат благоприятно влияние върху климата и околната среда. Земеделските производители трябва да се съобразяват и с редица нормативни изисквания, отнасящи се до изменението на климата и околната среда. Освен това цел на политиката за развитие на селските райони в рамките на ОСП е да намалява емисиите, като оказва подкрепа за модернизацията на стопанствата с оглед намаляване на енергопотреблението, производство на енергия от възобновяеми източници, по-добро управление на животните и земите и по-голяма ефективност на вложените ресурси. Подкрепата за залесяване, опазване на горите и устойчиво управление на горите също допринася за намаляване на емисиите. Според оценките през 2016 г. 18,7 млрд. от бюджета на ОСП са били свързани с климата. Прилагането на иновативни стратегии се стимулира също така чрез програмите за развитие на селските райони, които спомагат за намаляване на емисиите и за увеличаване на капацитета за поглъщане на въглерод и органична материя в селскостопанските почви.

- „Хоризонт 2020“, основната програма на ЕС за финансиране на научни изследвания и иновации, разполага с бюджет от 79 млрд. евро за 2014—2020 г. Очаква се 35 % от него да бъдат в подкрепа на свързаните с климата научни изследвания и иновации. Тази подкрепа включва и целенасочените, продиктувани от обществени предизвикателства

научни изследвания и иновации, както и обусловеното от търсенето и вървящо отдолу—нагоре финансиране.

През първите три години на „Хоризонт 2020“ при бл. 4 млрд. евро бяха отделени за предизвикателства пред обществото, като изменението на климата, нисковъглеродната енергия и нисковъглеродните промишлени процеси, чистия транспорт и устойчивата биоикономика. В допълнение към тях бяха осигурени при бл. 2 млрд. евро в подкрепа на научни инициативи, тръгващи отдолу нагоре, и на иновативни идеи посредством стълбовете „Високи постижения в научната област“ и „Водещи позиции в промишлеността“.

След приемането на Парижкото споразумение на 21-вата сесия на Конференцията на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата усилията и ресурсите ще се концентрират върху борбата с изменението на климата и декарбонизацията на икономиката. Изпълнението на Парижкото споразумение ще се подпомага специално от нова целева област на ЕС — „Изграждане на нисковъглеродно и устойчиво на изменението на климата бъдеще“, за която за периода 2018—2020 г. са предвидени 3 млрд. евро. Благодарение на тези действия ще се ускорят иновациите в сферата на чистата енергия и чистия транспорт, ще се подпомогне разработването на разходоефективни пътища за смекчаване на въздействието и планиране на адаптациите и ще бъдат натрупани нови научни знания за националните стратегии за периода до средата на века, шестия цикъл на оценка в рамките на Междуправителствения комитет по изменение на климата и глобалния преглед на РКООНИК през 2023 г.

„Хоризонт 2020“ е отворена към света и много от тези проекти и дейности ще бъдат реализирани чрез международно сътрудничество — част от глобалните усилия за посрещане на предизвикателството на изменението на климата.

- Европейският фонд за стратегически инвестиции (ЕСИ) е инициатива, подкрепена с гаранции в размер на 16 млрд. евро от бюджета на ЕС и допълнена от 5 млрд. евро от собствените ресурси на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ). Фондът подпомага стратегическите инвестиции в ключови области като инфраструктура, образование, научни изследвания, околна среда и ресурсна ефективност, а също така иновации и рисково финансиране за малки предприятия. На базата на гаранции с общ размер 21 млрд. евро се очаква до средата на 2018 г. ЕФСИ да мобилизира 315 млрд. евро инвестиции. ЕФСИ вече е финансирал няколко инвестиции в сферата на възобновяемата енергия, включително транспортни и промишлени проекти и проекти за съхраняване на енергия. За периода 2018—2020 г. се разработва продължението на фонда — ЕФСИ 2.0. Този фонд ще има специална насоченост към иновативните, нисковъглеродни проекти, които допринасят за постигането на целите на Съюза в областта на климата. В рамките на ЕФСИ 2.0 гаранциите от страна на ЕС ще се увеличат на 26 млрд. евро и ще бъдат допълнени от 7,5 млрд., отделени от ЕИБ. При новата конфигурация се очаква до края на 2020 г. ЕФСИ 2.0 да мобилизира инвестиции на обща стойност поне половин трилион евро.
- Подпрограмата за действия по климата в рамките на програма LIFE допринася за прилагането и развитието на политиката и законодателството в областта на климата чрез

безвъзмездни средства за дейности и финансови инструменти. През 2016 г. е отпуснато финансиране на обща стойност 54,5 млн. евро на двадесет и девет проекта с европейска добавена стойност по отношение на смекчаването, адаптирането, управлението и информирането. Изпълняват се и два пилотни финансови инструмента на LIFE: Инструментът за частно финансиране за енергийна ефективност (PF4EE), чрез който се цели да се увеличи частното финансиране на инвестиции в проекти, повишаващи енергийната ефективност, и Инструментът за финансиране на природен капитал (NCFF), чрез който се подкрепят инвестициите в природен капитал, които спомагат за изпълнение на целите в областта на биоразнообразието и/или адаптирането към изменението на климата. Дотук шест местни банки са създали новаторски механизми за финансиране на инвестиции в енергийна ефективност, особено за малки и средни предприятия — в Чешката република, Испания, Белгия, Франция, Италия и Португалия. В Нидерландия е подписан един проект по NCFF. Благодарение на заема в размер на 6 млн. евро по NCFF, отпуснат на Rewilding Europe Capital, ще може да бъде оказана подкрепа на повече от 30 предприятия за опазване или възстановяване на дивата природа в цяла Европа, включително на туристически оператори, работещи в сферата на природния туризъм, устойчивото рибарство и на производители на естествени продукти, например пчелен мед.

LIFE METHAmorphosis е испански проект, съфинансиран по LIFE 2014. Целта му е да подобри управлението на отпадъците, да намали енергопотреблението и да произвежда висококачествен биометан, като демонстрира в промишлен мащаб две иновативни системи за третиране на отпадъци: една за градски инсталации за третиране на отпадъци и една за аграрно-промишлени нужди и за третиране на други органични отпадъци.

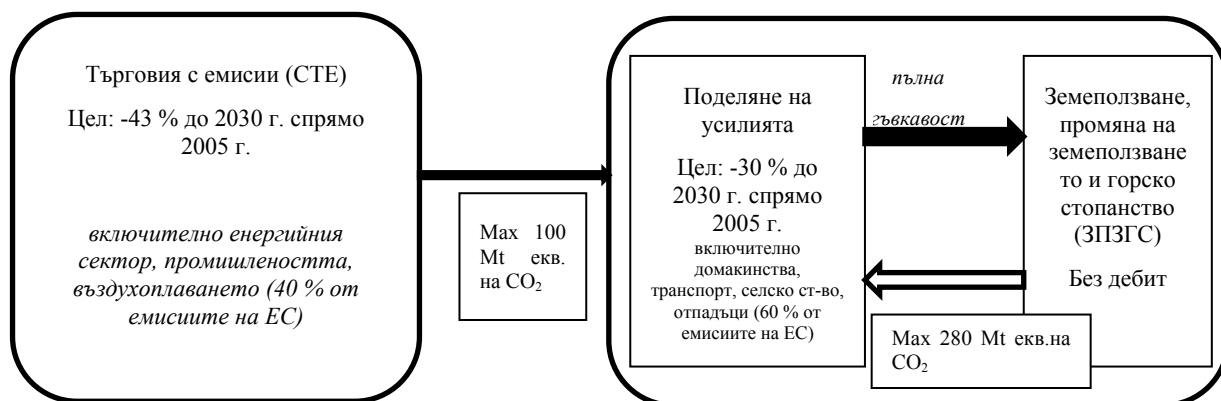

3. ОГРАНИЧАВАНЕ НА ЕМИСИИТЕ ОТ ЕС

Съгласно Парижкото споразумение ЕС и неговите държави членки солидарно са се ангажирали да намалят до 2030 г. своите емисии с поне 40 % спрямо равнищата от 1990 г. Този ангажимент е свързан с редица предложени законодателни актове в сферата на изменението на климата, енергетиката и транспорта. В момента предложенията са в процес на обсъждане в Европейския парламент и в Съвета. На фигура 10 по-надолу е показана взаимовръзката между трите основни стълба на предложената рамка за политиката на ЕС в областта на климата до 2030 г., която обхваща всички емисии на парникови газове. Предлага се изпълнението да се следи отблизо чрез управлението на енергийния съюз на ЕС. Публичните и частните заинтересовани страни в държавите членки също ще получат подкрепа за изпълнението на общите цели за намаляване до 2030 г. на парниковите газове:

- i. чрез предоставянето на финансиране за борба с изменението на климата (вж. предходната точка), без с това да се предопределят финансовите средства за борбата с изменението на климата, предвидени в следващата многогодишна финансова рамка, и
- ii. комплементарното, ново, общо за целия ЕС законодателство, особено в сферата на енергийната ефективност, енергията от възобновяеми източници, стандартите за емисиите при леките автомобили, микробусите и тежкотоварните автомобили, улавянето и съхранението на въглерод, а също и флуорираните газове.

Фигура 10: Трите предложени правни основания за рамката на политиката в областта на климата на ЕС за 2030 г.

3.1. Преразглеждане на СТЕ на ЕС — фаза 4 (2021—2030 г.)

Законодателното предложение на Комисията от юли 2015 г. относно преразглеждането на фаза 4 на СТЕ на ЕС има за цел да намали емисиите от инсталациите за производство на енергия и от промишлеността с 43 % до 2030 г. спрямо техните равнища от 2005 г. В момента в Европейския парламент и Съвета се провеждат тристранни разговори, след като двете институции приеха своите позиции по преразглеждането на директивата през февруари 2017 г.

Съгласно текста на предложението годишното намаление на броя на квотите ще бъде увеличено от сегашните 1,74 % на 2,2 % с цел да се постигнат намаленията на емисиите и съответната екологична цел. В своите позиции и Парламентът, и Съветът предлагат допълнително да се укрепи СТЕ на ЕС, като за целта временно се удвои ставката, по която квотите се въвеждат в резерва за стабилност на пазара (РСП) от 2019 г. Тази промяна ще даде на РСП възможност да намали по-бързо съществуващия излишък от квоти на пазара.

Тъй като европейските лидери постигнаха договореност да продължат свободното разпределение след 2021 г., са предложени и промените, които ще бъдат необходими с оглед актуализация на правилата. Тук се включва актуализиране на праговете с цел отразяване на технологичния напредък, където е необходимо, критерии за бъдещите позиции в списъка във връзка с изместването на въглеродни емисии и актуализиране на процедурите, за да се отразят промените в производството.

Предлагат се няколко механизма за финансиране на нисковъглеродни технологии, по-специално Фонд за иновации (който да подкрепя демонстрирането на иновативна възобновяема енергия и на нисковъглеродни иновации в промишлеността, както и улавяне, използване и съхранение на

въглерод) и Фонд за модернизация (модернизиране на енергийните системи на държавите членки на ЕС с по-нисък БВП).

3.2. Предложения за регламенти за разпределяне на усилията и за земеползването за периода 2021—2030 г.

В рамките на две предложения, внесени през юли 2016 г., беше очертан начинът, по който държавите членки на ЕС следва да изпълняват ангажимента си за намаляване на емисиите извън СТЕ с 30 % до 2030 г. спрямо 2005 г. В момента в Европейския парламент и Съвета тече триалог, след като двете институции приеха своите позиции по двете предложения в периода юни—октомври 2017 г.

На първо място, за секторите извън СТЕ и ЗПЗГС всяка държава членка ще има определени задължителни годишни пределни стойности за емисиите на парникови газове за периода 2021—2030 г. Държавите членки се споразумяха да поделят усилията си съгласно принципите за справедливост, солидарност, разходна ефективност и екологосъобразност. В предложението са отчетени различните възможности на държавите членки да предприемат действия, като са им определени различни цели за 2030 г., предимно въз основа на техния БВП на глава от населението за 2013 г. Предложените цели за 2030 г. са в обхвата от 0 % до 40 % спрямо нивата от 2005 г. Предоставени са две нови ограничени възможности за гъвкавост: на отговарящите на условията държави членки е разрешено да използват квоти по СТЕ на ЕС, а на всички държави членки е разрешено да прилагат по-големи действия в секторите на земеползването с цел да изпълнят част от своите задължителни цели за поделене на усилията.

На второ място от държавите членки ще се изисква да балансират емисиите на парникови газове и поглъщанията от земеползването, промените в земеползването и горското стопанство съгласно правилото „без дебит“. Предлага се емисиите на парникови газове от земеползването да трябва да се компенсират изцяло с еквивалентно поглъщане на CO₂ от атмосферата чрез действия в същия сектор или в секторите, където има поделене на усилията. Например, ако дадена държава членка изсича гори, тя трябва да компенсира емисиите, генерирани от тази дейност, като залесява наново, управлява съществуващи гори, земеделски земи и пасища по по-устойчив начин или като допълнително намали емисиите в своите сектори, където има поделене на усилията. Освен това държавите членки ще разполагат и с възможността да търгуват кредити за ЗПЗГС. Ако бъде приложена, тази система за отчитане ще помогне на държавите членки да стимулират земеделските производители и горските стопани да се ориентират към съобразено с изменението на климата селско стопанство и управление на горите.

3.3. Стратегия за мобилност с ниски емисии

Секторът на мобилността в ЕС е крупен работодател и незаменим фактор за глобалната конкурентоспособност на икономиката на ЕС. За да бъде осъществен преходът към нисковъглеродна икономика, е необходима модерна система за мобилност. Мерките включват разработване на чисти технологии чрез подобрени стандарти за емисиите и използване на нисковъглеродни горива. През юли 2016 г. Комисията прие стратегия на ЕС за мобилност с ниски емисии, почиваща върху три стълба: по-голяма ефективност на транспортната система, нискоемисионна алтернативна енергия за транспорта и превозни средства с ниски и нулеви емисии.

Комисията работи за внедряването на съвместни, свързани и автоматизирани превозни средства, които ще спомогнат за намаляване на емисиите и задръстванията. Освен това Комисията предлага корекции в регулаторната рамка за пътното таксуване, електронното пътено таксуване и комбинирания транспорт.

Що се отнася до чистите технологии, общите за ЕС стандарти за емисиите на въглероден диоксид спомогат за появата на иновации и за повишаване на ефективността. Комисията предлага нови стандарти за периода след 2020 г. за леките автомобили и микробусите. Тя предложи система за мониторинг и докладване на емисиите от тежкотоварните превозни средства, с която проправя пътя към въвеждането на стандарти за този вид превозни средства през 2018 г. Предлаганото преразглеждане на обществените поръчки на чисти превозни средства ще спомогне да бъдат създадени пазари на иновативни продукти с ниски емисии.

Що се отнася до използването на нисковъглеродни и възобновяеми горива, през ноември 2016 г. Комисията предложи преработен текст на Директивата за възобновяемите енергийни източници, в който присъства много силен компонент за биогоривата от ново поколение, въведен чрез задължение, обхващащо целия ЕС, за доставчиците на транспортно гориво в това отношение. Предложеното преразглеждане на Директивата относно енергийните характеристики на сградите (вж. точка 3.4) и относно структурата на пазара на електроенергия ще спомогне в сградите да бъдат осигурени зарядни точки и енергийна мрежа/система, пригодна за тази цел, и ще подпомогне прехода към мобилност с нулеви емисии. Директивата за разгръщането на инфраструктура за алтернативни горива осигурява стабилна рамка, с която да се гарантира наличието на инфраструктура, общи стандарти и информация за потребителите за алтернативната енергия. Комисията е в процес на изготвяне на План за действие за инфраструктурите за алтернативни горива, чрез който да отговори на проблемите във връзка с управлението, финансирането и оперативната съвместимост на инфраструктурните услуги.

3.4. Енергийна ефективност

Комисията предложи да бъде преразгледана Директивата относно енергийната ефективност (ДЕЕ), като бъде въведена задължителна за ЕС цел от 30 % за 2030 г. ДЕЕ ще удължи изискванията за икономии на енергия до 2030 г. и ще опрости правилата за тяхното изчисляване.

Преразглеждането на Директивата относно енергийните характеристики на сградите стимулира използването на интелигентни технологии в сградите и включва ключови мерки за допълнително стимулиране на инвестициите в енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници.

3.5. Енергия от възобновяеми източници

Съгласно предложения преработен текст на Директивата за насърчаването на възобновяемите енергийни източници, възобновяемите енергийни източници трябва да съставляват поне 27 % от брутното крайно енергопотребление в ЕС до 2030 г. Тази задължителна цел е в съответствие със заключенията на Съвета от октомври 2014 г. Преработената директива създава и благоприятстваща иновациите регулаторна среда и насърчава дългосрочните инвестиции.

3.6. Управление

През ноември 2016 г. Европейската комисия прие предложение за регламент за управление на енергийния съюз. Съгласно него от държавите членки ще се изисква да изготвят интегрирани

национални планове в областта на климата и енергетиката (ИНПКЕ), обхващащи 10-годишен период, като първият такъв е от 2021 до 2030 г. В плановите ще бъдат посочени техните национални цели в областта на енергетиката и климата и те ще представляват приноса на държавата членка към целите на енергийния съюз, включително съвместните цели на ЕС за енергийната ефективност и възобновяемата енергия. Плановите трябва да бъдат съгласувани също така с дългосрочните стратегии за ниски емисии, представяни на всеки 10 години с предлаган 50-годишен хоризонт.

С предложението се въвежда календар за разработването, финализирането и актуализирането на плановите, като се предвижда тясно съгласуване с 5-годишния цикъл на преразглеждане, определен в Парижкото споразумение. Плановите ще бъдат ориентир за участието на ЕС и държавите членки в диалога за улесняване през 2018 г. и в оценката през 2023 г., както и на всеки 5 години след това.

В предложението се предвиждат и интегрирани правила за мониторинг и докладване за проследяване на напредъка в изпълнението на плановите. Предвидени са специални механизми за компенсиране на евентуални пропуски в постигането на целите на ЕС за енергийна ефективност и енергия от възобновяеми източници. Предвиден е и прозрачен, точен, всеобхватен, пълен и постоянен механизъм за мониторинг на емисиите на парникови газове, чрез който ЕС да може да изпълнява задълженията си за докладване по Парижкото споразумение.

Държавите членки вече изготвят своите национални планове, като в повече от две трети от тях е организиран политически процес за тяхната подготовка. Повече от половината са провели обществени консултации във връзка с националните планове. Почти половината от тях вече имат дългосрочни стратегии за климата с хоризонт поне до 2030 г. Повече от една трета от държавите членки вече уведомиха Комисията, че са започнали работа по аналитичната основа и по регионалното сътрудничество в подготовката на своите ИНПКЕ.

3.7. Система за мониторинг, докладване и проверка (МДП) в сектора на корабоплаването на ЕС

ЕС подкрепя провеждащите се в момента дискусии в Международната морска организация (ММО) за глобално намаляване на емисиите от международното корабоплаване (вж. точка 5.3). ЕС вече измени собствените си правила за МДП на емисиите от корабоплаването по отношение на пристанищата в Европейското икономическо пространство. Вследствие на това дружествата, експлоатиращи кораби с тонаж над 5 000 бруто тона, представиха през август 2017 г. планове, в които подробно са представени техните процедури за мониторинг. От 1 януари 2018 г. към дейностите в корабоплаването ще се прилага мониторинг и докладване. В момента се извършва оценка на евентуалното синхронизиране на схемата на ЕС за МДП със системата на ММО за събиране на данни относно потреблението на горива на корабите. След тази оценка би могло да има допълнителни предложения през 2018 г. за изменение на законодателството на ЕС за МДП.

3.8. Космическа стратегия

Услугите, предоставяни от „Коперник“, най-голямата в света програма за наблюдение на Земята, вече могат да се използват за следене на промените в земната покривка и земеползването и биха могли в бъдеще да се използват за постигане на целите на предложението

за ЗПЗГС (вж. точка 3.2) и за следене на обезлесяването и на всички форми на промяна на земеползването в глобален мащаб.

Освен това в съответствие със своята космическа стратегия Комисията проучва осъществимостта на възможностите за следене в глобален мащаб на антропогенните емисии на CO_2 и за подпомагане на валидирането на процеса с помощта на съвкупност от независими, базирани на наблюдения атмосферни данни, които в бъдеще биха могли да допълнят националните системи за инвентаризация и да спомогнат за тяхната надеждност и точност.

3.9. Улавяне и съхранение на въглерод

Европейският съюз активизира усилията си в областта на улавянето и съхранението на въглерод и по отношение на икономическата жизнеспособност на улавянето и използването на въглерод. Няколко държави, като Нидерландия, Обединеното кралство и Франция, проучват възможностите за развитие на клъстери на енергийно и въглеродно интензивни производства, от които може да се улавя CO_2 за последващо безопасно геоложко съхранение или за употреба. За включване в списъка на проектите от общ интерес бяха предложени четири предложения за трансгранична инфраструктура за пренос на CO_2 , които отговарят на изискванията за финансово подпомагане.

3.10. Флуорсъдържащи газове

Новият европейски Регламент за контрол на емисиите на флуорсъдържащи парникови газове е в сила от 1 януари 2015 г. Целта му е да бъдат намалени общите емисии на флуорсъдържащи газове в ЕС с две трети до 2030 г. в сравнение с нивата от 2014 г. С Регламента за флуорсъдържащите газове се забранява също така пускането на пазара на флуорсъдържащи газове при определени обстоятелства, когато са налични алтернативи. През 2018 г. квотите за законното пускане на HFC на пазара на ЕС, бяха намалени до 63 % от нивата от 2015 г.

4. ПРИСПОСОБЯВАНЕ КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА

Стратегията от 2013 г. за приспособяване към изменението на климата има за цел да подготви държавите — членки на ЕС, за настоящите и бъдещите въздействия. С нея по-специално се гарантира, че адаптирането се включва във всички съответни политики на ЕС, за да се обезпечава по-добра координация, съгласуваност и обмен на информация между държавите членки. Комисията извършва оценка на стратегията до средата на 2018 г. и обмисля евентуалното ѝ преразглеждане, отчасти с оглед на Парижкото споразумение.

LIFE FRANCA е италиански проект, съфинансиран по LIFE 2015 и насочен към прогнозиране и съобщаване на рисковете от наводнения в Алпите. Целта на проекта е да подготви населението за случаи на наводнения, като привлече за съвместна работа граждани, органи и експерти. Резултатите от пилотния проект ще могат да бъдат прехвърлени към други региони, както и към други природни бедствия, чиято поява се обуславя от изменението на

Общите тенденции включват следното:

- Двадесет и пет държави членки са приели национални стратегии за адаптация, а останалите изготвят своите. По-малко от половината държави членки обаче са изготвили или изобщо са започнали да изпълняват плановете си за действие.
- Секторите, които най-често се определят като нуждаещи се от адаптиране към неблагоприятните последици от изменението на климата са управлението на водните ресурси, крайбрежните райони, горите и горското стопанство, селското стопанство, биологичното разнообразие и екосистемите, здравето на човека, туризмът и отдихът.
- Повечето държави членки едва сега започват да следят и оценяват ефективността и ефикасността на действията за адаптиране.
- Градовете са активизирали усилията си за набелязване на потребностите от адаптиране към измененията на климата и са актуализирали своите градоустройствени политики (вж. точка 5.1), включително реализация на зелена инфраструктура и базирани на екосистемите подходи за адаптиране.

5. УЧАСТИЕ В МЕЖДУНАРОДНАТА ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА КЛИМАТА

5.1. Глобален дневен ред във връзка с климата

В отговор на призива на Парижкото споразумение за мобилизиране на недържавните участници, включително бизнеса, градовете, гражданите и международното гражданско общество, ЕС подкрепя редица водещи инициативи като „Мисия за иновации“, Конвента на кметовете, партньорството по NDC, „Възобновяеми енергийни източници в Африка“, „4/1000 за съобразеното с изменението на климата селско стопанство“ и „InsuResilience“. Всички тези инициативи постигат своите конкретни цели. Разработват се инструменти за системно проследяване, с които да се измерва тяхното въздействие върху намаляването на емисиите и устойчивостта на изменението на климата.

Например Глобалният конвент на кметовете за климата и енергетиката обединява над 7300 града от над 56 държави. В рамките на този форум градовете получават информация и подкрепа и се мобилизират за действия за смекчаване и адаптиране към изменението на климата и за достъп до чиста и финансово достъпна енергия. Градовете на доброволен принцип изготвят местни стратегии и планове за смекчаване и адаптиране към последиците от изменението на климата. Конвентът дава гласност на техните ангажименти, съдейства им за обмена на опит и оказва техническа помощ. Подходът върви отдолу нагоре и почива върху три елемента:

- и. нова цел от поне 40-процентно намаление на емисиите на CO₂ (а евентуално и на други парникови газове) до 2030 г.;
- ii. смекчаване на последиците и адаптиране към тях чрез инициативата „Кметовете се адаптират“;
- iii. глобален обхват и отваряне на възможностите за участие към органите на местната власт по цял свят.

5.2. Въздухоплаване

ЕС подпомогна разработването на глобална мярка за намаляване на емисиите на CO₂ от международното въздухоплаване. На 39-ото събрание на ИКАО в началото на октомври 2016 г. беше приета Резолюция относно Схема за компенсиране и намаляване на емисиите на въглероден диоксид в международното въздухоплаване (CORSIA). CORSIA е замислена като схема за компенсиране на въглеродните емисии с цел стабилизиране на емисиите от международното въздухоплаване на нивата от 2020 г. Схемата ще бъде въведена през 2021 г.

Държавите — членки на ИКАО, са свободни да участват в първите два етапа, които продължават до 2027 г. Понастоящем съгласно изявленията на държавите членки относно тяхното участие в схемата евентуално биха били обхванати около 80 % от емисиите, необходими за това след 2020 г. въздухоплаването да бъде неутрално по отношение на въглеродните емисии. За да се гарантира ефективността и екологосъобразността на CORSIA, са необходими ключови елементи, като:

- правила за мониторинг, докладване и проверка на емисиите (включително при биогоривата);
- критерии за допустимост за емисионни единици;
- регистър, който осигурява подходящо равнище на прозрачност и отчетност.

След като бъде постигнато окончателно споразумение по тези елементи, членките на ИКАО ще трябва да ги въведат във всяка държава.

Същевременно ЕС работи по проблема с емисиите от въздухоплаването чрез системата на ЕС за търговия с емисии. След асамблеята на ИКАО от 2016 г. Комисията одобри законодателно предложение за разширяване на настоящия вътрешноевропейски обхват на СТЕ на ЕС и към въздухоплаването (полети между летища в Европейското икономическо пространство) след 2017 г. и предвиди нов преглед, след като има повече яснота относно правилата и изпълнението на CORSIA от страна на държави извън ЕС. Очаква се предложението относно СТЕ за въздухоплаването да се приеме от Съвета и от Европейския парламент в края на 2017 г.

„Хоризонт 2020“ допринася за постигането на целта на ИКАО за неутралност по отношение на въглеродните емисии чрез научноизследователски и развойни разработки в сферата на самолетните технологии, оперативните подобрения и разработката на алтернативни горива.

5.3. Морска политика

През октомври 2016 г. ММО постигна съгласие по пътна карта за изготвяне на цялостна стратегия на ММО за намаляване на емисиите от корабите. През юни и юли 2017 г. бяха проведени две ключови заседания по стратегията на ММО. По време на тези заседания някои партньори извън ЕС (например малките островни развиващи се държави и Канада) и държавите — членки на ЕС, се застъпиха за включване на цел за адекватно намаляване на емисиите в стратегията.

Очаква се ММО да приеме първоначална стратегия, в която да заложи равнището на амбиция и да предложи мерки и срокове през пролетта на 2018 г. Ако това стане, секторът на международното корабоплаване и ММО ще могат да предоставят информация за своя

първоначален „принос“ към международните усилия за намаляване на емисиите на CO₂ в рамките на процеса по оценка през 2018 г. (диалога за улесняване) по Парижкото споразумение. Приемането на окончателната стратегия на ММО, включително краткосрочни, средносрочни и дългосрочни мерки се очаква през пролетта на 2023 г.

5.4. Връзки на СТЕ с Швейцария

Оформянето на глобален въглероден пазар, по-специално чрез свързването на системите за търговия с емисии, е дългосрочна цел на ЕС. Той би дал възможност за по-голямо намаляване на емисиите и същевременно би съкратил разходите за смекчаване на последиците от изменението на климата. Преговорите с Швейцария относно свързването на системите за търговия с емисии започнаха през 2010 г. и приключиха през 2015 г. Споразумението за свързване беше парафирано през януари 2016 г., а понастоящем предложенията за подписването и сключването му са вече внесени в Съвета и Парламента.

5.5. Международни пазари на въглеродни емисии

Извън него и особено след COP 21 и влизането в сила на Парижкото споразумение ЕС продължава активно да подкрепя разработването на система за ценообразуване на въглеродните емисии и по-специално на системи за търговия с емисии в останалите части на света. Ролята си ЕС изпълнява и чрез многостранни инициативи като Партньорството за пазарна готовност, реализирано от Световната банка, и чрез участието си в дейности и обучения на Международното партньорство за действие за намаляване на въглеродните емисии (ICAP). ЕС провежда и двустранни дейности, по-специално като активизира сътрудничеството си с Китай, който подготвя своя национална система. Както и в ЕС, търговията с емисии и ценообразуването на въглеродните емисии като цяло имат важна роля и за прехода на други части на света към нисковъглеродна, енергийно ефективна икономика.

5.6. Ратификация на изменението от Кигали

През юли 2017 г. ЕС и неговите държави членки поеха ангажимент за бързо ратифициране на изменението от Кигали на Монреалския протокол с оглед на влизането му в сила на 1 януари 2019 г. Приетото през октомври 2016 г. изменение е важна стъпка напред в изпълнението на Парижкото споразумение посредством ограничаване на глобалното производство и употребата на флуоровъглеродороди (HFC). В научните среди се счита, че амбициозно намаляване само на HFC би могло да предотврати до 0,5 °C от глобалното затопляне до края на века.

5.7. Подкрепа за развиващите се държави

ЕС и неговите държави членки са най-големите в света донори на официална помощ за развитие на развиващите се държави, като през 2016 г. са предоставили 75,4 млрд. евро. По-специално ЕС, ЕИБ и държавите членки са предоставили 20,2 млрд. евро за посочената година в подкрепа на развиващите се страни в усилията им в сферата на изменението на климата.

Освен това ЕС и Африканският съюз възнамеряват да създадат Африканско партньорство за научни изследвания и иновации в сферата на изменението на климата и устойчивата енергия. Партньорството, което трябва да бъде официално одобрено от двете страни, ще се съфинансира и ще се управлява съвместно.

ЕС оказва също така подкрепа на развиващите се страни в усилията им за изпълнение на Програмата за намаляване на емисиите от обезлесяване и деградация на горите в развиващите се страни (REDD+). Подкрепа се предоставя чрез международни инициативи като партньорството REDD+, Инструмента за партньорство за намаляване на въглеродните емисии чрез опазване на горите (FCPF), инструмента REDD на ЕС и програмата REDD на ООН. За да подкрепя развиващите се страни да ограничават и намаляват емисиите на парникови газове от своето корабоплаване, през 2015 г. Комисията подписа договор с Международната морска организация, по който предостави 10 млн. евро за изпълнението на четиригодишния проект „Изграждане на капацитет за смекчаване на последиците от изменението на климата в морското корабоплаване“. За целта бяха създадени пет Центъра за сътрудничество по морски технологии (ЦСМТ) в различни отговарящи на условията региони на света, по-специално Африка, Азия, малките островни развиващи се държави в Тихия океан, Карибския регион и Латинска Америка. Тези ЦСМТ ще бъдат центрове за високи постижения за насърчаване на възприемането на нисковъглеродни технологии и операции в морския транспорт.

В сектора на морския транспорт Комисията сключи през 2015 г. договор с Международната морска организация, в рамките на който предостави 10 млн. евро за изпълнението на четиригодишния проект „Изграждане на капацитет за смекчаване на последиците от изменението на климата в морското корабоплаване“.